

In 2023 op het land

auteur: Reinout Halbertsma

Op weg naar het teeltplan voor 2023

Hoe gaan we de ervaringen met het teeltplan van 2022 gebruiken om het teeltplan voor volgend jaar op te stellen? Hieronder vertel ik eerst over hoe het ons in 2022 verging. En daarna over het opstellen van het nieuwe teeltplan. Binnenkort kunnen ook alle leden via een enquête hun mening geven over de gewassen dit jaar en de wensen voor komend jaar. De uitkomst daarvan gebruik ik bij het maken van het teeltplan voor 2023.

Wat hebben we een prachtig eerste seizoen cadeau gekregen! Het voorjaar begon wel best koud en winderig, waardoor de eerste teelten moeilijk op gang kwamen. Deze lastige start konden we gelukkig snel vergeten toen we overspoeld raakten door aanhoudend droog en warm weer. De groenten groeiden goed, gevoed door voldoende water uit de bodem. Bijna dagelijks mocht ik nieuwsgierigen laten zien dat er echt nog voldoende water in de grond zat, dat we niet hoeft te beregenen. In droge jaren zitten wij met onze boerderij op de ideale plek; het zal spannend worden hoe alles verloopt in nattere periodes.

Een begin moet er zijn...

Een jaar geleden maakte ik een eerste teeltplan voor Duinstreek. Dit deed ik aan de hand van het teeltplan van andere Herenboerderijen. Een algemeen advies van alle lopende boerderijen was: hou het de eerste jaren simpel! Mijn collega's waarschuwden me allemaal dat er zoveel moet gebeuren in een eerste jaar dat je aan de groenteteelt haast niet toekomt. Dus om te kunnen concentreren op de opbouw van de boerderij presenteerde ik een simpel teeltplan tijdens onze eerste ALV in 2021.

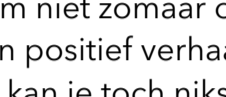
We begonnen in het vroege voorjaar, zonder trekker en machines. We deden alles met de hand, mooie momenten waarbij veel leden kwamen helpen. Dankzij een trouwe groep actieve leden konden we in april de eerste oogsten uitdelen. Langzaam vonden steeds meer mensen hun weg naar het land. Het werd steeds gezelliger, we konden goed telen en iedere week vijf à zes groenten oogsten. Maar om wekelijks zoveel groenten te hebben voor 500 mensen is enige mechanisatie gewenst. Door machinaal te planten in rechte rijen kunnen we met een schoffelmachine door de gewassen rijden. Dit scheelt enorm veel handwerk. Deze mechanisatie is nu op orde. Toch blijft er altijd een deel dat met de hand geweid of geschoffeld moet worden en ook het oogsten blijft een wekelijks klus waar veel mensen bij kunnen helpen.

Kool, sla en nog meer kool...

Terug naar dat simpele teeltplan. Kool en sla zijn makkelijke gewassen: als je na het planten tweemaal goed het onkruid verwijderd, ontdekken de grote bladeren de bodem, waardoor nieuw onkruid weinig kans krijgt om te ontkiemen. Deze gewassen hebben nog een ander voordeel en dat is dat ze als plantje te bestellen zijn. Dit plantgoed wordt biologisch opgekweekt in een kas. De plantjes zijn enkele weken oud als ze bij ons op de boerderij komen en daardoor hebben ze een voorsprong op het onkruid.

Dit is een heel ander verhaal bij zaai-gewassen als peen, waarbij vanaf het begin met de hand geweid moet worden. Peen heeft, net als uien, nog een nadeel: deze gewassen vormen weinig blad. Hierdoor blijft onkruid om het gewas heen kiemen. En dat onkruid is echt een probleem, hebben we dit jaar ontdekt. Onkruid concurreert met onze gewassen om voeding en licht. Verder bemoeilijkt het bijna altijd de oogst.

Lees het hele artikel van Reinout hier:

Van de bestuurstafel

auteur: Feiko van der Veen

Nu het stof van de stormachtige start van Herenboeren Duinstreek een beetje begint neer te dalen kijken we graag met initiatiefneemster en nu voorzitter Zaza Versteeg terug op wat er allemaal in beweging is gekomen en tot stand is gebracht. Maar de vervolgroute bleek een weg met vele hobbels. Het heeft veel tijd en inspanning gekost om een volledige vergunning te verkrijgen voor het runnen van een boerderij volgens het Herenboeren-concept. Hoe kijkt Zaza daar nu op terug?

"Wij willen een bijdrage leveren aan de transitie in de landbouw door te werken aan een toekomstbestendig voedselsysteem. Ook omdat er al goed lopende Herenboerderijen waren, konden wij laten zien: het is geen houtje-touwtje sympathiek plan, nee, het is een business-model, het werkt ook echt. Het is goed doordacht. We gaan niet onze hand ophouden en zijn niet afhankelijk van externe gelden om ons bedrijf te runnen. We dragen samen zorg voor de investeringen en exploitatie en vallen daarom niet zomaar om. We laten zien dat deze vorm van voedsel produceren mogelijk is en dat is een positief verhaal. De Herenboerderij wordt gedragen door de leden van de community. Daar kan je toch niks op tegen hebben?"

"Wij kunnen laten zien dat er landbouw mogelijk is die de natuur in haar kracht zet en waarbij we de boer evengoed zekerheid aan inkomsten kunnen bieden. Met initiatieven als Herenboeren komen we weer een stap dichterbij bij het streven om in 2030 25% kringlooplandbouw te hebben in Nederland."

"We zijn 1 januari 2022 al begonnen met de zaken die we vergunningsvrij mochten doen. We houden ons aan de regels. Maar wat duurde het lang voordat we de overheden zover hadden dat ze ons volledige goedkeuring gaven! Ik begrijp door alle stroperige procedures inmiddels heel goed waar boeren mee te maken krijgen. Je probeert je aan alle regels te houden, daar investeringen voor te doen, en dan komt er alweer een pakket van nieuwe regels."

Alle bestuursleden hebben er behoorlijk wat uren in gestopt. Zaza vervolgt: "Toch heb ik nog geen seconde spijt gehad. Het heeft me ook zoveel energie teruggegeven! Ik heb meer geleerd dan in mijn totale werkleven hiervoor."

Lees het hele interview hier:

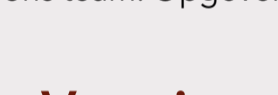

VARIA

• Verslag van de Nachtvlindermonitoring

Auteurs: Monique Jansen, Maaïke van der Linden Vooren

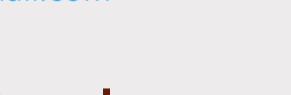
Vanwaar onze interesse voor de nachtvinders? Toen we de voor ons onbekende wereld van de nachtvinders gingen ontdekken, werden we verrast door de enorme hoeveelheid soorten. Van de meer dan 2400 verschillende soorten in Nederland hebben we er al rond de 70 op ons land ontdekt. Zoals witte tijger, kleine beer, grote beer (met rups) of de foto's hieronder. Het kleine vlindertje met harige kop is de kleine beer, de vlinder op de foto met zwartwit en rood is de grote beer. Als rups zijn ze nog wollig, net als bij een beer.

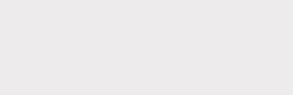
witte tijger

kleine beer

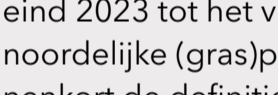

grote beer

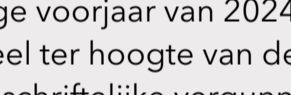

rups v.d. grote beer

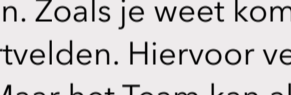
Verder de haarbos. Geen idee waarom deze vlinder zo heet want zo harig is deze niet en de rups is zelfs kaal. En daarnaast: de vlinder wapendrager. Best interessante: de vlinder ziet er uit als een takje. Als de vleugels zijn uitgespreid, zie je met een beetje fantasie een bruin wapen op de rug.

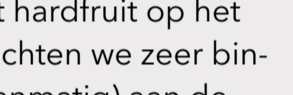
haarbos

rups v.d. haarbos

bruine wapendrager

bruine wapendrager met open vleugels

Voordat we kunnen beginnen met onze waarnemingen, moeten de led- emmers, waar we de vlinders naar binnen lokken, op vaste plekken neergezet worden en, niet onbelangrijk, moet het weer meewerken: geen volle maan, boven de 10 graden, géén regen en niet te harde wind. Ruim een half uur voor zonsopkomst verknukelen wij ons er al over wat er in de emmers zal zitten. Maar niet alleen hiervoor komen wij ons bed uit. Ook de vele vogels, de rust op het land en de soms prachtige luchten doen ons goed, het hoort bij het totaalplaatje!

We zijn begonnen in maart van dit jaar, en ontdekten dat het handig is om minimaal met zijn tweeën de meting te doen. Samen kun je dan de emmer openen - voorzichtig, want er kunnen vlinders in de rand zitten -, de eierdozen eruit halen en de vlinders fotograferen aan alle kanten van de eierdoos. Dit moet binnen een bepaald tijdsbestek gebeuren, want zodra het licht wordt, vliegen de vlinders weg. Daarna begint het grote werk: het determineren en invoeren in het meetnet van de vlinderstichting.

Lijkt jou dit ook leuk om te doen? Wij zoeken nog vroege vogels, die willen meedraaien in ons team. Opgeven bij Anne Proot: aeproot@gmail.com

• Vorming van een Team Fruitteelt

Auteur: Diederik van Groen

In navolging van de vele andere HBDS-teams, is er ook een Team Fruittuin (zacht- en hardfruit) nodig voor onze toekomstige fruitteelten. Dit team krijgt de opdracht om het hele traject van planning tot en met regulier onderhoud van de fruitteelten uit te voeren. Dat wordt een stevige kluit, met name voor hardfruit, dat in tegenstelling tot bijvoorbeeld jaarlijkse groenteteelten, een sterk permanent stempel drukt op de inrichting van onze boerderij.

Voor de hardfruittuin (model 'multifunctionele boomgaard') hebben we een klein jaartje voor de boeg voor de ontwikkeling van dit plan: design, rassenkeuzes, kennisopbouw onderhoud, logistiek (voorbereiding en enz. enz. Volgens een voorlopige planning zal de uitvoering op het land (organiseren, uitleggen, plantklaar maken, bodembemesting enz.) vanaf eind 2023 tot het vroege voorjaar van 2024 lopen. Zoals je weet komt dit hardfruit op het noordelijke (gras)perceel ter hoogte van de sportvelden. Hiervoor verhalten we zeer binnenkort de definitieve, schriftelijke vergunning. Maar het Team kan al (planmatig) aan de slag en er is inmiddels al een kerngroepje van enkele leden die zich binnenkort gaan beraden over een concept-tuinontwerp, en ook over het te verwachten pakket aan uitvoerings- en onderhoudstaken van het toekomstige Team Fruittuin.

Het zachtfruit kan gedeeltelijk al eerder de grond in; hiervoor ligt er al een eerste schets voor de integratie van bessen, frambozen en andere vruchten op het zuidperceel, dat bestemd is voor de fijne groentetuin en de tunnelkas. Ook deze zachtfruitteelten zullen door Team Fruittuin verder ingeplant, ingeplant en verzorgd gaan worden. Vanzelfsprekend gebeurt dit allemaal in goed overleg met Reinout die met leden van het Team Klussen de komende weken heel vaak op het zuidperceel te vinden zal zijn.

We weten dat er veel leden zijn die zich voor de fruittuin interesseren en we verwachten dan ook dat er snel meer leden zich zullen aanmelden voor Team Fruittuin. Ik hoop dat je door het bovenstaande een beeld hebt gekregen van wat er moet gebeuren en waarvoor je je dus opgeeft. Aanmelden kan bij: secretaris.duinstreek@herenboeren.nl

• Doe mee aan de wormtelling op 5 oktober

Auteur: Anne Proot

We willen in oktober weer een wormtelling doen. Kan je wormen ook al tellen? Jazeker. Het aantal wormen is zelfs een belangrijke graadmeter voor de bodemvruchtbaarheid. Daarom willen we dat tweemaal per jaar monitoren. Als de wormenaantallen inderdaad oplopen, zien we dat onze inspanningen om het bodemleven te bevorderen resultaat opleveren. Als er veel wormen zijn gaat het namelijk ook goed met de rest van de biodiversiteit in je bodem. We willen immers de natuurlijke bodemvruchtbaarheid op een goed peil brengen. In april deden we een eerste telling.

Er zijn twaalf meetpunten op ons land waar we in tweetallen gaan bemonsteren en tellen. Idealiter kunnen we die klus met acht mensen in een ochtend of middag klaren. De geplande datum is woensdag 5 oktober. Bij te natte bodem of regen schuiven we de telling een weekje door. Een ieder die geïnteresseerd is in het macro-bodemleven kan en mag meedoen! Meld je aan bij Anne Proot: aeproot@gmail.com

• Eerste Coördinatorenoverleg

Auteur: Feiko van der Veen

Op 22 augustus was de eerste bijeenkomst van een nieuw overlegorgaan tussen bestuur, boeren en de coördinatoren van alle teams en werkgroepen. Hier krijgen de coördinatoren terugkoppeling vanuit het bestuur, geven de boeren updates, en krijgt het bestuur te horen hoe het gaat in alle teams. Zo houden we elkaar op de hoogte, horen we wat er speelt en kunnen we samen verder bouwen aan onze community en boerderij. Een leuke greep uit wat daar gezegd werd. Het verhaal van Monique en Maaïke over de nachtvlindermonitoring staat al elders in de Nieuwsbrief. Team Samen vertelde dat het werkt aan een maandprogramma voor feesten, een lezingen en workshops. Veiligheidscoördinator Wim Smit werkt aan een veiligheidsplan. Dat moet goedkeuring kunnen krijgen van de inspectie, maar ook werkbaar zijn voor uzelf. Team Dieren vertelde dat er allemaal nodig is om elke week per mond twee eieren uit te kellen. Karel van Team Klussen kondigde het omvangrijke werk voor opbouw van de tunnelkas aan. En Reinout maakte een tekening van de landinrichting vanaf volgend jaar en vroeg om inbreng. Feiko, Leo en Anne gaan meedenken en ontwerpen.

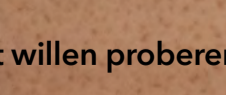
De gewone Herenboer, wie is ... nummer 226?

In deze column leer je 'gewone' Herenboeren kennen. Ik, Herenboer 208, alias Lisenka Varkamp, zal voor elke nieuwsbrief een andere Herenboer interviewen, zodat we ook de boeren leren kennen die geen 'publieke' functie hebben op de boerderij, die niet toevallig naast je staan te wieden of vóór je staan bij het ophalen. Ook als je zo'n Herenboer al wél kent, dan hoop ik je toch nog te verrassen met iets nieuws.

We trappen af met nummer 226: Loes Thieme. Loes en ik hebben maanden geleden de nummers en namen gezet op de oorkondes. Dus de grafologen onder ons zullen óf Loes óf mij al kennen. Bij haar thuis schreven we de nummers en de namen, en kletsten wat. Ik heb haar die dag leren kennen als een sprankelende, open, toegankelijke vrouw. Ze komt over als iemand die nadenkt over wat ze belangrijk vindt. Ze woont met haar man en drie dochters (van wie een deel al uitgevlogen) in een prachtig pand aan de Eeuwigeaan. Wat me toen opviel was de ontwapenende manier waarop ze over hun rijkdom praatte, als voorrecht waar ze duidelijk dankbaar voor is, maar wat ze ook ziet als uitdaging bij het grootbrengen van hun kinderen. Daar wilde ik wel meer over horen en ik vroeg haar voor een interview.

Tijdens het interview ging het al snel over de opvoeding van haar kinderen. Loes was een moeder die sinds haar eerste zwangerschap niet meer werkte (tot die tijd reed ze met een auto vol 'omaatjeskleding' langs voorals dorpswinkel in het hele land), waarover ze zelf zegt: "Dat heeft waarschijnlijk geen positieve invloed gehad op de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van mijn dochters." Maar haar kinderen hebben toch het arbeidsethos meegekregen, ze pakken aan en zijn zelfstandig. Op welke manier hebben Loes en haar man dat dan wel doorgegeven?

Lees het hele verhaal hier:

Workshop zuurkool maken 10 oktober

auteurs: Tineke Smulders en Vivian Broers

De herfst is begonnen..., tijd om een wintervoorraad aan te leggen van de overvloedige oogst. Hoe leuk is het dan als je zelf zuurkool kunt maken en er genoeg kolen beschikbaar zijn! Om te laten zien dat zuurkool maken de meest eenvoudige manier van groenten fermenteren is, organiseren we voor belangstellenden een workshop, en wel op maandag 10 oktober, van 19.30 tot 21.30 uur in de kantine van The Bears aan de Groeneweg. Neem alsjeblieft zelf de volgende zaken mee: een grote weckpot (minimale inhoud 1 liter); een scherp mes; een grote handrasp, blokrap of mandoline; een (afwas)theeltee of grote mengkom. Wij zorgen voor de rest! Inschrijven kan tot en met 7 oktober bij: vbroers@grafe.com. De workshop gaat definitief door bij een minimum van 8 inschrijvingen. Maximaal 15 deelnemers, dus schrijf je snel in, want vol is vol!

Kids op het land 2 oktober

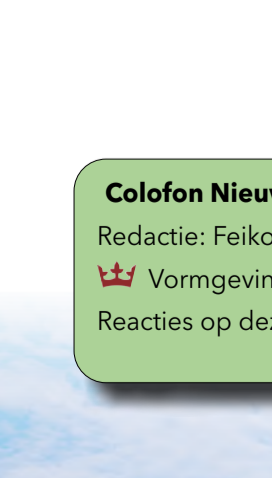
auteur: Anne-Barbara Lemmens

Vragen de kinderen thuis zich weleens af waar de lekkere oogst elke zaterdag vandaan komt? Of vragen ze of ze ook eens op ons land mogen kijken of helpen? Of vraag je jezelf wel eens af hoe je je kinderen of het hele gezin wat meer betrokken kan laten raken bij de Herenboeren, maar komen de diensten op het land misschien net niet goed uit in verband met werk en schoolactiviteiten? Vanuit deze vragen, die ik mijzelf ook stelde, hebben we het plan opgevat om eens in de zoveel tijd met de gezinnen het land op te gaan, en meer!

Doordeweeks lukt het ons niet om te helpen op het land. Daarom willen we een keer per maand op een zondag van 10 tot 12 met het gezin het land op te gaan. En wat zou het leuk zijn om daar andere gezinnen en kinderen te ontmoeten! Zondag 2 oktober van 10 tot 12 zal de eerste keer zijn. Aanvankelijk hadden we 25 september gepland, maar toen was de regen te bar. Boer Reinout heeft aangegeven dat we onkruid kunnen trekken tussen de boerenkool! Daarnaast mogen we de kalfjes voeren en eieren rapen. En als klap op de vuurpijl mogen de kinderen officieel hun eigen stukje Kinderboeren-land openen en direct aardbeienplantjes planten! Doen jullie mee? Schrijf je je dan even in via het inzetooster? Wij zorgen voor limonade en wat lekkers op het land.

Om alvast warm te draaien hebben we direct een prijsvraag voor de kids in petto: **Verzin een leuke naam** voor het stukje land dat speciaal voor de Kinderboeren is!

Hebben jullie thuis een leuke naam bedacht? Stuur je idee dan naar: ablommens@gmail.com

HET EI VAN COLUMBUS (tip van de maand)

Kookvocht gebruiken als plantenvoeding door Maurice van Oostrom

Niet iedereen heeft de ruimte om te composteren en bokashi (plantenvoeding van gefermenteerd keukenafval) maken is voor velen te veel gevraagd. Toch kan iedereen op een makkelijke manier plantenvoeding maken en nog water besparen ook. Kookvocht bevat een kleine schat aan voedingsmiddelen waar planten dol op zijn. Zelf giet ik het kookvocht over de (aardappel)schillen, laat het afkoelen en 24 uur staan. Veel voedingsstoffen trekken dan in het water en dat is goed voor (de meeste) planten. Let er wel op dat je geen zout toevoegt tijdens het koken. Op internet lees ik dat je het water met de schil (van willekeurig fruit of groenten) kunt blenderen, maar zelf geef ik alleen het water aan de planten. Ook oude thee en koffie kun je aangelengd, aan de plant geven. Zelfs de koffieprut en de inhoud van het theezakje zijn goed om door de aarde te mengen. Dat kun je trouwens ook doen met eierschalen.

Door bokashi te maken gebruik je ál je keukenafval en laat dit fermenteren. Doordat er geen zuurstof bijkomt, is het een reukloos proces. Het vocht dat daarbij vrijkomt is, flink aangelengd, een heel goede plantenvoeding. Het gefermenteerde keukenafval is zeer geschikt om te mengen met tuinaarde. Klik hier voor meer info:

Mocht iemand dit willen proberen: ik heb twee emmers bokashi over.

Mail naar: mauricevanoostrom@gmail.com

Colofon Nieuwsbrief

Redactie: Feiko van der Veen, Maurice van Oostrom, René Marc Blom Techniek: Maurice van Oostrom

Vormgeving & Fotografie: René Marc Blom

Reacties op deze Nieuwsbrief zijn welkom! feikovanderveen@xs4all.nl